

**АНТРОПОМЕТРИЧНІ ПОКАЗНИКИ ГРАВЦІВ ЧЕМПІОНАТУ
СВІТУ З ВОЛЕЙБОЛУ СЕРЕД ЧОЛОВІЧИХ ТА ЖІНОЧИХ
КОМАНД (ЯПОНІЯ 1998 р.)**

Носко М.О., Гаркуша С.В.

Чернігівський державний педагогічний університет імені Т.Г.Шевченка

Рівень досягнень в спорті в теперішній час значно виріс. Все нові й більш складні завдання в фізичному вихованні й спорті вищих досягнень диктують необхідність прискореного вивчення факторів, які впливають на спортивний результат, визначення їх значимості для представників різних спортивних спеціалізацій.

Тому необхідно глибоко та різнобічно досліджувати функціональні й морфологічні особливості спортсменів, розробляти модельні характеристики чи нормативні показники особливостей статури спортсменів різного віку, спеціалізації та статі [5].

Враховувати морфологічні признаки людини необхідно при орієнтації та відборі спортсменів. Морфологічні особливості впливають на спортивні результати, тобто через ваго-ростові дані (у важкій атлетиці, баскетболі, волейболі, спортивній гімнастиці), так і посередньо, тобто через проявлення рухових якостей [4].

Для формування навичок рухів у волейболістів велике значення мають їх антропометричні дані, в першу чергу зріст. При інших рівних умовах, як

правило, перевагу отримують спортсмени з більш вищими показниками зросту. Тенденція підвищення ростових показників зараз характерна для всіх ведучих команд. Так, у 1962 році середній показник довжини тіла у волейболістів-чоловіків складав 185 см, у 1972 р. – 189 см, у 1976 р. – 191 см, у 1980 р. – 193 см, у 1984 р. – 195 см, у 1988 р. – 196 см, у 1992 р. – 197 см, у 1996 р. – 199 см. Виявлено, що волейболісти більш високої кваліфікації перевищують за зрістом спортсменів більш низької кваліфікації. Тому, показники зросту спортсменів спеціалізуючихся з волейболу, за думкою спеціалістів, мають велике значення [1, 6].

Дослідження показників зросту у волейболістів різних вікових груп проводили Носко М.О., Пелипак В.П., Федюшин В.П. та інші. Результати досліджень свідчать про те, що волейболісти 13-14 років мають зріст $183,5 \pm 4,35$ см, у 15-16 років – $189,8 \pm 5,85$ см, у 17-18 років – $194,0 \pm 3,62$ см, у 19 і більше – $192,3 \pm 5,85$ см. Показники ваги тіла цих груп волейболістів складають: 13-14 років – $69,3 \pm 6,34$ кг, 15-16 років – $78,6 \pm 5,05$ кг, 17-18 років – $82,9 \pm 4,89$ кг, 19 років і більше $86,3 \pm 6,85$ кг [2, 3].

В Японії з 3 по 29 листопада 1998 року відбувалися фінальні частини 13-го Чемпіонату Світу з волейболу у жінок та 14-го Чемпіонату Світу у чоловіків, в якому приймали участь 24 чоловічі та 16 жіночих команд [7]. Середній вік учасників Чемпіонату Світу склав у чоловіків $24,7 \pm 3,64$ роки та у жінок $23,4 \pm 4,14$ роки. Чоловічою командою, в якій вік гравців в середньому найбільший є Японія, де вік становить $27,4 \pm 3,17$ роки. Далі команди Італії, в якій вік гравців становить в середньому $26,8 \pm 4,26$ років та Чехії – $26,6 \pm 4,02$ років. Командами, в яких вік гравців в середньому найменший є Таїланд та Польща – $21,5 \pm 3,95$ років та $21,5 \pm 1,82$ роки (таблиця 1).

Таблиця 1

Результати антропометричних показників 14-го Чемпіонату Світу з волейболу серед чоловічих команд

№ п/п	Країна	Вік, років	Зріст, см	Вага, кг
1	2	3	4	5
1.	Алжир	$25,8 \pm 4,02$	$191,6 \pm 3,18$	$83,2 \pm 5,62$
2.	Аргентина	$25,4 \pm 3,54$	$193,7 \pm 6,75$	$89,8 \pm 6,72$
3.	Австралія	$23,2 \pm 3,61$	$197,8 \pm 5,99$	$91,7 \pm 7,26$
4.	Бразилія	$23,9 \pm 2,94$	$196,7 \pm 6,51$	$87,4 \pm 7,67$
5.	Болгарія	$23,3 \pm 3,41$	$198,6 \pm 7,16$	$86,1 \pm 6,08$
6.	Канада	$25,8 \pm 2,91$	$195,4 \pm 5,62$	$92,8 \pm 6,26$
7.	Китай	$25,2 \pm 3,14$	$195,8 \pm 4,51$	$84,2 \pm 4,86$
8.	Куба	$24,4 \pm 3,60$	$197,3 \pm 4,62$	$87,7 \pm 6,51$
9.	Чехія	$26,6 \pm 4,02$	$197,8 \pm 5,10$	$91,8 \pm 6,90$
10.	Египет	$23,5 \pm 3,15$	$193,5 \pm 7,55$	$89,7 \pm 8,29$
11.	Іспанія	$24,6 \pm 3,51$	$195,9 \pm 4,78$	$88,8 \pm 6,53$
12.	Греція	$24,3 \pm 2,19$	$197,8 \pm 3,90$	$87,6 \pm 4,68$
13.	Іран	$23,7 \pm 3,98$	$191,4 \pm 6,44$	$84,3 \pm 6,93$
14.	Італія	$26,8 \pm 4,26$	$195,9 \pm 6,19$	$87,3 \pm 5,30$
15.	Японія	$27,4 \pm 3,17$	$191,3 \pm 9,01$	$81,7 \pm 7,43$
16.	Корея	$23,8 \pm 3,26$	$193,2 \pm 7,23$	$81,9 \pm 6,03$
17.	Голландія	$24,4 \pm 3,22$	$198,7 \pm 5,85$	$90,4 \pm 5,73$
18.	Польща	$21,5 \pm 1,82$	$200,0 \pm 7,09$	$89,9 \pm 6,65$

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5
19.	Росія	26,2 ± 3,57	201,2 ± 6,97	91,7 ± 6,96
20.	Таїланд	21,5 ± 3,95	186,7 ± 3,87	77,3 ± 3,72
21.	Турція	25,5 ± 4,61	197,0 ± 4,31	84,9 ± 5,90
22.	Україна	26,5 ± 2,84	199,7 ± 5,11	93,8 ± 7,88
23.	США	24,6 ± 2,35	198,9 ± 5,33	93,2 ± 5,73
24.	Югославія	24,6 ± 3,59	197,4 ± 4,77	89,3 ± 5,84
	Середні показники учасників	24,7 ± 3,64	196,0 ± 6,60	87,7 ± 7,41

Жіночою командою, в якій вік гравців найбільший є команда Кенії, де вік становить 26,9 ± 4,53 років. За нею команда Бразилії – 26,7 ± 3,82 років та Болгарії – 24,9 ± 3,47 років. Наймолодшими жіночими командами, які брали участь у Чемпіонаті Світу є команди Домініканської республіки, де вік спортсменок становить 21,0 ± 4,31 рік та команда Голландії – 21,1 ± 4,27 рік (таблиця 2).

Таблиця 2

Результати антропометричних показників 13-го Чемпіонату Світу з волейболу серед жіночих команд

№ п/п	Країна	Вік, років	Зріст, см	Вага, кг
1.	Бразилія	26,7 ± 3,82	183,1 ± 4,99	70,0 ± 5,55
2.	Болгарія	24,9 ± 3,47	184,4 ± 4,64	68,6 ± 6,97
3.	Китай	22,7 ± 3,06	182,3 ± 3,76	72,2 ± 3,99
4.	Хорватія	23,2 ± 5,76	184,4 ± 4,90	72,6 ± 5,74
5.	Куба	23,7 ± 3,68	180,6 ± 4,95	71,3 ± 55,01
6.	Домініканська республіка	21,0 ± 4,31	186,2 ± 5,55	69,5 ± 2,83
7.	Німеччина	23,3 ± 3,85	185,4 ± 4,91	72,7 ± 8,50
8.	Італія	21,7 ± 3,64	182,6 ± 5,45	71,6 ± 6,41
9.	Японія	23,4 ± 2,66	178,8 ± 6,06	67,7 ± 5,60
10.	Кенія	26,9 ± 4,53	173,4 ± 8,27	70,7 ± 7,54
11.	Корея	23,6 ± 2,70	177,3 ± 4,80	67,8 ± 3,81
12.	Голандія	21,1 ± 4,27	183,1 ± 7,23	71,2 ± 5,83
13.	Перу	23,9 ± 4,89	177,1 ± 6,08	68,9 ± 5,97
14.	Росія	21,8 ± 4,05	187,4 ± 5,86	73,1 ± 2,83
15.	Таїланд	22,2 ± 3,84	174,1 ± 5,06	63,2 ± 4,88
16.	США	23,2 ± 2,38	183,3 ± 5,06	71,7 ± 3,73
	Середні показники учасників	23,4 ± 4,14	181,5 ± 6,76	70,2 ± 5,93

Антропометричні показники учасників Чемпіонату Світу з волейболу є також досить цікавими. Так, середній зріст волейболістів-чоловіків становить 196,0 ± 6,6 см, жінок 181,5 ± 6,76 см. У чоловіків команда, в якій зріст спортсменів найбільший є команда Росії, де середній зріст гравців складає 201,2 ± 6,97 см. За нею команди Польщі та України, де зріст волейболістів відповідно становить 200,0 ± 7,09 см та 199,7 ± 5,11 см. Команда, в якій зріст учасників Чемпіонату був найменший є команда Таїланду – 186,7 ± 3,87 см. Жіночою командою, в якій середній зріст учасниць був найбільший є команда Росії, зріст становив 187,4 ± 5,86 см. За нею за зростом ідуть команди Домініканської республіки та

Німеччини, де зріст спортсменок становить $186,2 \pm 5,55$ см та $185,4 \pm 4,91$ см. Найменшою командою серед жіночих команд, представлених на Чемпіонаті Світу була команда Кенії, де зріст волейболісток склав $173,4 \pm 4,53$ см.

Середні вагові показники Чемпіонату Світу 1998 року у чоловіків склали $87,8 \pm 7,41$ кг, а у жінок $70,2 \pm 5,93$ кг. У чоловіків команда, в якій вага тіла спортсменів була найбільшою є Україна, де вага волейболістів склала $93,8 \pm 7,88$ кг. За нею команди США та Канади з показниками ваги відповідно $93,2 \pm 5,73$ кг та $92,8 \pm 6,26$ кг. Команда, в якій вага тіла спортсменів найменша є Таїланд, де вона складає $77,3 \pm 3,62$ кг. Жіночою командою, де вага тіла учасниць була найбільшою є команда Росії, в якій вага тіла склала $73,1 \pm 2,83$ кг. Далі команди Німеччини та Хорватії з показниками ваги тіла $72,7 \pm 8,50$ кг та $72,6 \pm 5,74$ кг. У волейболісток команди Таїланду вага тіла була найменшою – $63,2 \pm 4,88$ кг.

Узагальнюючи вище викладене, можна припустити, що дослідження морфологічних признаков конкретного спортсмена чи спортсменів дозволить з визначеним ступенем об'єктивності прогнозувати їх рухові можливості, а звідси відповідну здатність до досягнення успіхів у виді спорту. Тобто знаючи характерні специфічні особливості статури того чи іншого спортсмена можна не тільки об'єктивно судити про його рухові можливості, а й рекомендувати той чи інший вид фізичних вправ, відповідний режим рухової діяльності та тренування для досягнення високих спортивних результатів.

Література

1. Железняк Ю.Д. *К мастерству в волейболе.* – М.: Физкультура и спорт, 1978. – 224 с.
2. Чехов О.С. *Основы волейбола.* – М.: Физкультура и спорт, 1979. – 168 с.
3. Носко Н.А. *Педагогические основы обучения молодежи упражнениям со сложной координационной структурой.* – К.: Науковий світ, 2000. – 309 с.
4. *Возрастные особенности двигательной деятельности волейболистов / Сост. Носко Н.А., Пелипак В.П., Федюшин В.П.* – Харьков, 1986. – 24 с.
5. Носко Н.А. *Формирование навыков ударных движений у волейболистов различных возрастных групп: Дис... канд. пед. наук: 13.00.04.* – К., 1986. – 228 с.
6. *Физиология человека / Под ред. Н.В.Зимкина.* – М.: Физкультура и спорт, 1975. – 496 с.
7. *Volleyball World Championships 1998: The 13th volleyball women's championship. The 14th volleyball men's championship.* – Tokyo. – 1998. – 160 p.